

2200 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Zoals in de memorie van toelichting op het ontwerp van wet, houdende goedkeuring van het op 7 Januari 1950 te 's-Gravenhage tussen Nederland en Frankrijk gesloten algemeen Verdrag inzake de sociale zekerheid (Gedrukte Stukken, Zitting 1949—1950, No. 1770), reeds werd opgemerkt, heeft zich in het bijzonder ook op het terrein der sociale verzekering een nauwe samenwerking ontwikkeld tussen de landen van het Vijfmogendhedenverdrag. Nadat reeds eerder, nl. op 29 Augustus 1947, tussen Nederland en België een Verdrag betreffende de toepassing der wederzijdse wetgeving op het punt der sociale verzekering was tot stand gekomen (*Staatsblad* No. J 435), werd op 7 Januari 1950 het Nederlands-Franse algemene Verdrag inzake de sociale zekerheid ondertekend. Op 8 Juli 1950 volgde de ondertekening van een overeenkomstig verdrag tussen Nederland en Luxemburg, terwijl de ondertekening van een Nederlands-Engels Verdrag inzake de sociale zekerheid, naar verwacht mag worden, binnenkort kan worden tegemoet gezien. Het op 7 November 1949 door de Ministers van Buitenlandse Zaken van de vijf landen ondertekende Verdrag betreffende de sociale zekerheid vormt hier een overkoepeling van de verschillende bilaterale verdragen tussen de landen van het Vijfmogendhedenverdrag (*Staatsblad* no. K 557).

Het onderhavige wetsontwerp strekt tot goedkeuring van het eerder genoemde, op 8 Juli 1950 te Luxemburg tussen Nederland en Luxemburg gesloten algemeen Verdrag inzake de sociale zekerheid.

Evenals zulks bij de met België en Frankrijk gesloten verdragen het geval is, ligt ook aan het Nederlands-Luxemburgse Verdrag in de eerste plaats ten grondslag het beginsel der gelijkstelling van elkanders onderdanen ten aanzien van de toepassing van elk der nationale wetgevingen. Dit brengt mede, dat een Luxemburger in Nederland ten aanzien van de Nederlandse sociale verzekeringswetgeving op gelijke wijze wordt behandeld als een Nederlander, terwijl omgekeerd een Nederlander in Luxemburg dezelfde rechten ingevolge de sociale verzekeringswetten van dat land kan doen gelden als een Luxemburgs onderdaan. Voor wat de Nederlandse wetgeving betreft levert dit beginsel, neergelegd in artikel 1 van het Verdrag, geen moeilijkheden op, daar deze wetgeving over het algemeen het genot van de voordelen der sociale verzekering niet afhankelijk stelt van de nationaliteit van de verzekerde.

In de tweede plaats gaat het Verdrag uit van de territoriale werking der nationale wetgeving. Het beperkt de werking van elk der nationale wetgevingen betreffende de sociale verzekering in beginsel tot het territorium van elke staat. Dit beginsel is neergelegd in artikel 3, eerste lid, van het Verdrag.

Tenslotte is het Verdrag gebaseerd op het beginsel, dat voor de beoordeling van de aanspraak op uitkering verzekeringsstijdvakken, in het ene en in het andere land vervuld, dienen te worden samengeteld. De aanspraken uit de sociale verzekering zijn meermalen afhankelijk van de duur der verzekering. Toepassing nu van voren genoemd beginsel, neergelegd in de artikelen 5, 6, 7 en 8 van het Verdrag, zal de aanspraak op uitkering in vele gevallen gunstig beïnvloeden.

Teneinde te voorkomen, dat de toepassing van het Verdrag tengevolge van de van elkaar verschillende bepalingen der nationale wetgevingen leidt tot dubbele aanspraak op uitkering, is in artikel 21, tweede lid, bepaald, dat de bevoegde autoriteiten der verdragssluitende landen in gemeenschappelijk overleg maatregelen zullen treffen ter voorkoming van een dergelijke samenloop.

Artikel 1

In dit artikel is, zoals in het algemene deel dezer memorie reeds werd opgemerkt, neergelegd het beginsel der gelijkstelling van Nederlandse en Luxemburgse onderdanen ten aanzien van de toepassing der in elk der beide landen voor de loonarbeiders — en de met dezen gelijkgestelden — geldende sociale verzekeringswetgeving.

Artikel 2

Artikel 2 geeft een opsomming van de takken der sociale verzekering, waarop het Verdrag betrekking heeft, te weten:

1. de ziektegeld- en ziektenfondsverzekering;
2. de verzekering inzake uitkering bij moederschap;
3. de ouderdomsverzekering;
4. de invaliditeitsverzekering;
5. de weduwen- en wezenverzekering;
6. de verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten;
7. de kinderbijslagverzekering;
8. de regeling inzake de pensioenen der mijnwerkers.

Het Verdrag vindt nog geen toepassing ten aanzien van de kraamgeluitkeringen, hetgeen zijn grond vindt in het aanmerkelijk verschil in grootte dezer uitkeringen in de beide landen.

Artikel 3

Zoals in het algemene deel dezer memorie reeds is opgemerkt, gaat het Verdrag in beginsel uit van de territoriale werking der nationale wetgeving. Dit beginsel is neergelegd in artikel 3, eerste lid, van het Verdrag. Consequente en strikte toepassing ervan zou in bepaalde gevallen tot een weinig bevredigende regeling kunnen leiden. Zo bijvoorbeeld wanneer een Nederlandse of een Luxemburgse arbeider slechts korte tijd in het andere land werkzaam is voor een Nederlandse — respectievelijk Luxemburgse — werkgever. Voor deze gevallen is in het tweede lid van artikel 3, onder *a*, bepaald, dat de wetgeving van het land, waar de arbeider gewoonlijk werkzaam is, op hem van toepassing blijft. Deze uitzonderingsbepaling geldt echter alleen dan, wanneer de arbeid in het andere land vermoedelijk niet langer zal duren dan zes maanden. Geschiedt dit laatste door onvoorziene omstandigheden tóch, dan kan met toestemming van de bevoegde autoriteiten van het land, waar de arbeid wordt verricht, op de betrokken arbeider bij wijze van uitzondering van toepassing blijven de wetgeving van het land, welke tot dusverre op hem van toepassing was.

Een tweede categorie van werknemers, ten aanzien van wie wordt afgeweken van het territorialiteitsbeginsel, is het rijdend of varend personeel van vervoersondernemingen. Dit personeel blijft steeds, ook wanneer het werkzaamheden verricht in het andere land, onderworpen aan de wetgeving van het land, waar de zetel der onderneming is gevestigd (tweede lid, onder *b*).

Artikel 4

Het eerste lid van dit artikel verklaart de algemene regel van de territoriale werking der wederzijdse wetgeving van toepassing op het in Luxemburg of Nederland werkende personeel in Nederlandse of Luxemburgse diplomatieke of consulaire dienst, alsmede op het personeel in persoonlijke dienst van aan die diplomatieke en consulaire posten verbonden ambtenaren. Diplomatieke of consulaire beroepsambtenaren vallen evenwel buiten de werking van het Verdrag.

Artikelen 5, 6 en 7

De artikelen 5, 6 en 7 bevatten enige bijzondere bepalingen met betrekking tot de uitkeringen bij ziekte, moederschap en overlijden (begrafenisuitkering) ten aanzien van arbeiders, die verhuizen van Luxemburg naar Nederland of omgekeerd. Op deze arbeiders is als regel de wetgeving van het land van hun nieuwe plaats van tewerkstelling van toepassing. Betrokkenen kunnen aan die wetgeving alleen aanspraken ontlennen, indien zij in het nieuwe land arbeid in loondienst hebben verricht en indien zij overigens voldoen aan de voorwaarden voor aanspraak op uitkering ingevolge de wetgeving van het nieuwe land dan wel voldoen aan de voorwaarden van de wetgeving van het land, dat zij hebben verlaten.

Ten aanzien van de uitkeringen bij ziekte geldt nog in het bijzonder de voorwaarde, dat de aandoening zich moet hebben geopenbaard na aankomst in het nieuwe land. Het lijkt niet redelijk, dat arbeiders, die bij aankomst in het nieuwe land reeds ziek zijn, aanstonds aanspraak op uitkering zouden kunnen maken ten laste van de verzekeringsorganen van dat land.

Voor zover ten aanzien van de in de artikelen 5, 6 en 7 bedoelde uitkeringen een bepaalde verzekeringsduur wordt vereist, worden de in elk der beide landen vervulde verzekeringsstijdvakken samengeteld.

Artikel 8

Wanneer een arbeider zowel in Luxemburg als in Nederland verzekerd is geweest worden ter beoordeling van de aanspraken op ouderdomsrente, invaliditeitsrente en weduwenrente, ingevolge het

bepaalde in het eerste lid van artikel 8, de verzekeringstijdvakken, welke in elk der beide landen zijn vervuld, samengeteld. Is aldus het recht op uitkering vastgesteld, dan gaat elk der beide landen vervolgens na welk bedrag aan uitkering zou zijn ontvangen, indien de verzekeringsperioden, welke door betrokkene in elk der beide landen zijn doorgebracht, uitsluitend in het eigen land zouden zijn vervuld. Daarna wordt voor elk der beide landen de uitkering vastgesteld op een zodanig gedeelte als in evenredigheid staat tot de werkelijke verzekeringsduur in het betrokken land (derde lid).

Dit „prorata-systeem” werd in de verdragen tussen de landen van het Vijfmogendhedenverdrag tot dusverre algemeen gevolgd met betrekking tot de ouderdoms- en weduwenverzekering. In het Verdrag met Luxemburg vindt het thans ook toepassing ten aanzien van de invaliditeitsuitkeringen.

Artikel 10

Ofschoon de regeling van artikel 8 voor de betrokkenen in het algemeen gunstig is, bestaat nochtans de mogelijkheid, dat zij in een individueel geval tot een minder gunstige uitkomst leidt dan wanneer door elk der beide landen afzonderlijk uitkering was verstrekt naar zijn eigen wetgeving, zonder rekening te houden met de in het andere land volbrachte verzekeringsduur. In verband hiermede bepaalt artikel 10 van het Verdrag, dat de belanghebbende op het tijdstip, waarop zijn aanspraak op een rente ontstaat, te kennen kan geven, dat hij er de voorkeur aan geeft, dat artikel 8 te zijnen aanzien niet wordt toegepast. Belanghebbende is evenwel bevoegd later opnieuw een keuze te doen tussen toepassing van artikel 8 en toepassing van het onderhavige artikel.

Artikel 11

Dit artikel is analoog aan artikel 16 van het Nederlands-Franse algemene Verdrag inzake de sociale zekerheid, met dit verschil, dat hier de termijn van zes maanden is gekozen.

Artikel 12

De coördinatie tussen de wetgevingen der beide landen brengt mede, dat de voorwaarden, welke de artikelen 33 en 4 der Invaliditeitswet (leeftijdsgrens van 35 jaar en loongrens van 3000 gulden) stellen aan het opnemen in de verzekering, buiten toepassing blijven ten aanzien van personen, die vóór hun tewerkstelling in Nederland, in Luxemburg verzekerd zijn geweest. Eenzelfde bepaling als het onderwerpelijke artikel 12 te dezen aanzien behelst, komt voor in artikel 10 van het Verdrag met België en in artikel 18 van het Verdrag met Frankrijk.

Het derde lid van artikel 12 bepaalt, dat, wanneer bijvoorbeeld van Nederlandse zijde de loongrens voor de invaliditeitsverzekering wordt verhoogd, de eerste twee leden van dit artikel bij accoord aan bedoelde wijziging zullen worden aangepast.

Artikel 16

Het bepaalde in artikel 16 strekt ertoe samenloop van uitkeringen terzake van een zelfde beroepsziekte te voorkomen.

Eveneens op 8 Juli 1950 is te Luxemburg ondertekend een Bijzonder Protocol inzake de Rijnvaart, de uitkeringen aan ouden van dagen voor wat Nederland betreft en de toepassing van artikel 8 van het Verdrag voor wat Luxemburg betreft. Dit Protocol draagt het karakter van een overeenkomst, als bedoeld in artikel 60, vierde lid, der Grondwet, waarvan mededeling dient te worden gedaan aan de Staten-Generaal. Naast de vertaling van de tekst van het Verdrag is, in verband met genoemde grondwetsbepaling, de tekst van het Bijzonder Protocol (met vertaling) als bijlage aan deze Memorie toegevoegd.

De Minister van Sociale Zaken,

A. M. JOEKES.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

STIKKER.